

Nou ordre a l'Àfrica

El nou ordre internacional que es consolida a l'Àfrica és un nou episodi, potser un dels més importants, del Zaire. Davant la impotència de França, que veu com el seu gloriós "precarré" es va reduint a una petita parcel·la, els Estats Units hi dicten la seva llei, ampliant la seva zona d'influència, que ja s'estén a tot el sud de l'equador, a Etiòpia i Eritrea i a bastants punts de la francofonia.

Els actors locals del retorn a l'Àfrica dels Estats Units, després dels fracassos dels anys 70, són paradoxalment els mateixos homes que fa vint anys es mostraven seduïts pel marxisme i havien pres les armes en nom de l'antiimperialisme. Meles Zenawi (Etiòpia), Isaias Afewerki (Eritrea), Yoweri Museveni (Uganda) i Paul Kagame (Rwanda), en un acte de pragmatisme extrem, han canviat el discurs socialitzant per la lleialtat al lliure mercat i una certa submissió als interessos dels Estats Units. Nelson Mandela i el vice-president de la nova Sud-àfrica tampoc no posen en dubte aquesta hegemonia nord-americana. Al contrari, l'ex-presoner de Robben Island actua com si Sud-àfrica fos un dels "pivots" dels Estats Units, utilitzant la tesi dels politòlegs de Yale.

La marginació de França és evident en el conflicte del Zaire. Sud-Àfrica, orgullosa del paper de potència continental que ha assolit després d'eliminar l'*apartheid*, fa d'alguna cosa més que de mitjancera. Deixa un vaixell per fer les reunions entre Mobutu i el líder rebel Laurent Kabila, mentre Mandela mateix i el vice-president Thabo Mbeki es mouen per les capitals africanes cercant una sortida negociada del conflicte. L'ambaixador dels Estats Units, Bill Richardson, en contacte permanent amb el sots-secretari d'afers africans, George Moose, és qui mou els fils de la negociació. Els francesos ni s'adonen de la jugada. La premsa de París ja parla de fracàs de la política africana del president de la república Jacques Chirac, dirigida per Michel Dupuch. Comenta que els serveis de seguretat francesos van tan despistats que no saben encara res de

Kabila, ni qui hi ha darrere seu ni de quanta força militar disposa.

Des dels sectors oficials intenten vendre aquest revés com una nova derrota en l'enfrontament contra una espècie de santa aliança, constituïda per estadistes rancuniosos amb França, entre ells Kagame, Museveni i Kabila. És, als ulls de París, una batalla entre l'humanisme de la francofonia i el voraç món anglo-saxó. L'anàlisi no s'aguanta per enlloc. Després de decennis de fer i desfer, de mantenir dictadors, de considerar els

dirigents africans com uns no-adults al seu servei, d'intervenir-hi militarment sense donar-ne comptes ni al Parlament, França es troba que la seva política neocolonial ha estat un fracàs. Encara que les comparacions són arriscades, Rwanda i Zaire són després de Dien Bienphu (1954) i Algèria (1962) un punt de referència d'una forma d'actuar paternalista i agressiva que no té cap sentit en aquest final de segle.

A França, només li queda el recurs de replegar-se, de conservar almenys les peces fidels del tauler, entre elles Omar Bongo (Gabon), Eyadema (Togo) i Abdou Diouf (Senegal) i esperar que la reina (Sud-àfrica) no faci una nova jugada per menjar-se la torre (Costa d'Ivori) que encara li queda. Els esforços

per a ampliar la influència aliant-se amb el règim militar nigerià o ubú guineà Teodoro Obiang Nguema semblen tan contraproductius com immorals. Encara que el general Sani Abacha hagi promès a Chirac que farà del francès la segona llengua oficial del país més poblat de l'Àfrica, els matrimonis que es fan en situació desesperada acostumen a acabar malament. ■

ANTONI CASTEL

"Després de decennis de fer i desfer, de mantenir dictadors i d'intervenir-hi militarment, França es troba que la seva política neocolonial ha estat un fracàs."